СИНТЕЗ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ТА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ В АМАТОРСЬКОМУ КОЛЕКТИВІ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ МОДЕЛІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ

Чернишова Анна Михайлівна
кандидат педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри мистецької освіти
Хом`як Ростислав Петрович
заслужений діяч мистецтв України,
викладач кафедри мистецької освіти

Аматорське мистецтво в Україні відіграє важливу роль у збереженні національної культурної спадщини та естетичному вихованні населення. Особливої актуальності набуває діяльність колективів, у яких поєднуються інструментальне виконавство та хореографія. Такий синтез дозволяє створювати цілісні художні програми, посилює емоційний вплив на глядача та сприяє всебічному розвитку учасників. Водночас організація роботи таких колективів потребує спеціальних організаційних моделей і методичних підходів, що враховують специфіку аматорської творчості [1; 2].

Мета тез — окреслити основні організаційні моделі та методичні підходи до синтезу інструментальної та хореографічної творчості в аматорському колективі.

Організаційна модель аматорського інструментально-хореографічного колективу базується на принципах колективної співтворчості, рівноправності учасників і спільної відповідальності за художній результат. Ефективною є структура, у якій керівник (або художній керівник) координує роботу інструментальної та хореографічної груп, а також забезпечує єдиний репетиційний і концертний план. Важливим є формування команди однодумців, що поділяють спільні цінності та цілі. Дослідження показують, що командоутворення в хореографічних колективах проходить через етапи визначення цілей, підбору учасників, розподілу обов'язків і розвитку взаємодії [3]. Ці етапи повною мірою застосовні й до змішаних інструментально-хореографічних колективів.

У практиці роботи таких колективів можна виділити кілька організаційних моделей. Перша – інтегрована модель, коли інструменталісти та хореографи працюють як єдина творча одиниця з самого початку створення номера. Друга – паралельна модель, за якої кожна група готує свій матеріал окремо, а об'єднання відбувається на фінальному етапі. Третя – змішан (найбільш поширена), що передбачає чергування спільних і окремих репетицій. Вибір моделі залежить від рівня підготовки учасників, складності репертуару та матеріально-технічних можливостей колективу [1; 4].

Методичні підходи до роботи з таким колективом передбачають:

- спільне планування репертуару з урахуванням можливостей інструменталістів і танцюристів;
- інтегровані репетиції, на яких музичний матеріал і пластичне рішення відпрацьовуються одночасно;
- використання методів стимулювання, навчання та творчого розвитку учасників [4];
- увагу до художньої цілісності номера, де музика й рух взаємно посилюють один одного.

Особливе значення має етап відбору та адаптації репертуару. В аматорських колективах важливо поєднувати народні зразки, обробки фольклору та сучасні композиції, уникаючи шаблонності та низької художньої якості [2]. Синтез інструментальної та хореографічної творчості дає можливість створювати оригінальні постановки, у яких музичний супровід не є лише фоном, а стає рівноправним учасником сценічної дії. Це підвищує рівень виконавської культури й сприяє формуванню національної ідентичності учасників [1; 5]. При цьому керівник повинен враховувати технічні можливості аматорів: уникати надмірно складних фактур для інструменталістів і занадто швидких або технічно важких комбінацій для танцюристів.

Репетиційний процес потребує чіткої організації. На початковому етапі доцільно проводити окремі заняття інструментальної та хореографічної груп, а згодом переходити до спільних репетицій. Керівник має володіти навичками як музичного, так і пластичного аналізу твору, щоб забезпечити синхронність і художню єдність. Методичні рекомендації з роботи з аматорськими

інструментальними колективами підкреслюють важливість поступовості, доступності репертуару та постійної мотивації учасників [4]. Ефективними є такі методичні прийоми:

- робота над спільним ритмічним пульсом;
- використання «музично-пластичних етюдів», коли інструменталісти та танцюристи імпровізують у межах заданої теми;
- поетапне нарощування складності (від окремих фраз до цілісного номера);
- відеоаналіз репетицій для корекції як музичного, так і хореографічного виконання.

Важливим аспектом є психолого-педагогічний супровід. Аматорський колектив об'єднує людей різного віку, рівня підготовки та мотивації. Тому керівник має застосовувати методи командоутворення, спрямовані на формування довіри, взаємоповаги та спільної відповідальності [3]. Особливо це стосується моментів, коли інструменталісти та хореографи мають різне бачення трактування твору. У таких випадках ефективною є techniка спільного обговорення художнього образу та пошуку компромісних рішень.

Крім того, синтез двох видів мистецтва ставить перед керівником завдання забезпечення художньої рівноваги. Музика не повинна «заглушати» пластику, а рух – не перетворюватися на механічне ілюстрування музичної фактури. Досягнення гармонії можливе лише за умови глибокого розуміння керівником як музичної, так і хореографічної мови твору [5]. Це вимагає від нього постійного професійного розвитку та вміння працювати в міждисциплінарному просторі.

Синтез інструментальної та хореографічної творчості в аматорському колективі є ефективною формою художньої діяльності, яка поєднує музичне виконавство та пластичне мистецтво. Успішна організація такого колективу можлива за умови застосування чітких організаційних моделей, спрямованих на командоутворення, та методичних підходів, що забезпечують художню єдність репертуару й репетиційного процесу. Подальше вивчення цієї проблематики сприятиме вдосконаленню практики аматорського мистецтва в Україні.

Список використаних джерел

1. Андрощук Л. М. Діяльність аматорського колективу в системі хореографічно-педагогічної освіти в Україні. Актуальні питання мистецької освіти і виховання. 2018. Вип. 2 (12). С. 197–206.
2. Гутник І. М. Репертуар аматорських хореографічних колективів: проблеми та тенденції. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство». 2019. № 40. С. 141–146.
3. Башкір О. І., Денисенко А. О. Особливості командоутворення в хореографічних колективах. Теорія та методика навчання та виховання. 2022. Вип. 52. С. 9–20.
4. Степанюк А. С. Методика роботи з аматорськими інструментальними колективами : методичні рекомендації. Ужгород : КЗ «Обласний організаційно-методичний центр культури» ЗОР, 2020.
5. Омельяненко З. В. Музично-танцювальний синтез: переваги та виклики двох мистецтв. Слобожанські мистецькі студії. 2023. № 3. С. 48–53.